

İZMİR EDEBİYAT CEMİYETİ

Dr.Sabahattin ÇAĞIN
D.E.Ü.Buca Eğitim Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi
Bölümü

ÖZET

İzmirli yazar ve şairler, basın ve yayın hayatının gelişmesiyle birlikte, İstanbul'daki edebî faaliyetlerin izinde eserler vermişlerdir. Cumhuriyet'ten sonra İzmir'li yazar ve şairler bir dernek çatısı altında toplanma ihtiyacını duyarak "İzmir Edebiyat Cemiyeti"ni kurmuşlardır. Cemiyetin başkanlığına dönemin meşhur şairlerinden Tokadı zâde Şekip getirilmiştir. Şekip'in başkan seçilmesi, Behçet Kemal tarafından tepkiyle karşılanır. Sebepler Şekip'in zaman zaman eski tarz şiirler yazması ve meydana gelen bazı siyasî olaylardır. Behçet Kemal, Hakimiyet-i Milliye gazetesine yazdığı yazıda hem Tokadı zâde Şekip'i hem de İzmirli yazar ve şairleri onu başkan seçtikleri için ağır bir dille taktik eder. Bunun üzerine başta İzmir'li edebiyatçılar olmak üzere, İzmir basınında Behçet Kemal'e cevap veren çok sayıda yazı yayımlanır. Ama bu olay, çok alıngan bir mizaca sahip olan Şekip'in cemiyet başkanlığından istifa etmesine, bir müddet sonra da cemiyetün kendi kendini feshetmesine sebep olmuştur.

ZUSAMMENFASSUNG

Verfolgt die literarischen Tactigkeiten im Literarischen Leben in Istanbul verfassten die İzmirer Schriftsteller und Dichter infolge der Entwicklungen in der Presse zahlreiche Literarische Werke.

Nach der Gründung der Republik fanden İzmirer Schriftsteller und Dichter ein nötig, einen Verein mit dem Namen "İzmirer Literaturgemeinschaft" zu gründen.

Zum Vorsitzenden des Vereins wurde der Dichter Tokadizade Şekip, der damals sehr berühmt war. Über das Wahlergebnis brachte Behçet Kemal seine Reaktion zum Ausdruck. Der Grund war dafür, dass Tokadizade Şekip seine Gedichte ab und zu im alten stil dichtete und die damals entstandenen politischen Ereignisse. In einem seiner Artikel in der Zeitung "Hakimiyeti Milliye" beschuldigte Behçet Kemal sowohl den Dichter Tokadizade Şekip als auch die Izmirer Schriftsteller und Dichter, da sie ihn zum Vorsitzenden gewählt hatten. Daraufhin wurde Behçet Kemal vor allem von Izmirer Schriftstellern durch die Presse sehr scharf kritisiert. Diese Auseinandersetzungen führten den Dichter Tokadizade zum Rücktritt von der Vorsitzendenschaft, der sehr empfindsam war. Auf Grund seines Rücktritts hob sich der Verein in kurzen zeit von sich selbst auf.

Istanbul uzun yıllardan beri Türk Edebiyatının merkezi olma özelliğini muhafaza etmiştir. İstanbul dışında kalan taşra şehirlerindeki edebi faaliyetler ise daima İstanbul'un gölgesinde kalmaya mahkûm olmuştur. Aynı durum İzmir için de söz konusudur. İzmir'deki edebî faaliyetler genellikle İstanbul'a paralel olarak geliyordu. Mesela edebiyatımızdaki eski-yeni taraftarlığı daha ılımlı bir şekilde İzmir gazete ve dergilerinde de gözleniyordu. Daha sonraki yıllarda İstanbul'daki Yedi Meşale grubuna paralel olarak, İzmirli yedi genç sanatçının *İzmir'den Sesler* (İzmir:1931) adıyla bir kitap yayınlaması bir başka örnek olarak karşımıza çıkmaktadır.¹

Oysa ilk gazete ve dergilerin neşredilmesinden itibaren İzmir'de edebî hareketlerin hayli canlı olduğu zamanlarda şahit olduğumuz gibi, edebiyat tarihimizde önemli isimler olarak yer alan bir çok sanatçı ve fikir adamının İzmir'de yetiştiğinin de biliyoruz. Sözelimi, Servet-i Fünun roman ve hikâyesinin en önemli ismi Halit Ziya Uşaklıgil, yazarlığının ilk devresini İzmir'de faal bir şekilde geçirmiştir.² Dilde Türkçülük hareketini -bilinenin aksine- ilk defa İzmir'de başlatılan

1-*İzmir'den Sesler*. İzmir'in yedi genç şair ve nasiri tarafından pek yakında: Haşim Nezihi, Nahit Nafiz, Mustafa Şevket, Kamuran Cezmi, Ferit Ragıp, Cezmi Tahir, A.Adnan (*İlzet*, nr.1880, 23 Nisan 1931). Eserin neşredildiğine dair haber ise yine aynı gazetede yayımlanır (nr.1885, 1 Mayıs 1931).

2.Ömer Faruk Huyugüzel, "*Halit Ziya Uşaklıgil'in İzmir Devresi ve Bu Devrede Verdiği Eserler I*", Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi, nr.3, İzmir:1984, s.69-86.

Mehmet Necip (Necip Türkçü), bu fikirlerini bir müddet İzmir'de görev yapan Ömer Seyfettin vasıtasıyla Selanik ve İstanbul'a yaymıştır.³ Ne yazık ki bütün bunlar gazete ve dergi sayfalarında kalmış ve edebiyat tarihlerine yansımamıştır.

Bütün bunlar gösteriyor ki İzmirli sanatçılar İzmir ve İstanbul'da çıkan gazete ve dergilerde yazıyorlar, zaman zaman yazdıklarını da kitap haline getiriyorlardı. Ancak bir teşekkül halinde bir araya gelmeleri uzun müddet mümkün olmadı. Bunun dışındaki gruplaşmalar ise, genellikle çıkan edebî dergiler veya siyasî görüşlerin sözcüsü durumundaki gazeteler etrafında oluyordu. Yine bu gazeteler, o devirlerde edebiyat sahifeleri açıyorlar ve bu sahifelerde genç ve usta isimleri bir araya getiriyorlardı.

Ancak geçen zaman İzmir'deki edebiyatçıları bir araya getirecek bir cemiyet ihtiyacını gündeme getirir. Bu konuda özellikle gençler hayli isteklidir. Hemen faaliyete geçilir ve bu faaliyetin ilk ürünü Hizmet⁴ gazetesindeki "Edebî Cemiyet Kuruluyor" başlıklı haberle ortaya çıkar.⁵

Cemiyet, faaliyetini kısa bir süre gayri resmî olarak sürdürür. Üyeler zaman zaman toplantılar düzenleyerek faaliyetleri hakkında görüşmeler yaparlar., Bu faaliyetlerin başında da bir dergi çıkarmak gayesi bulunmaktadır.⁶

"Birlik Mecmua Çıkartıyor.

Edebiyat Birliği'nin bir edebî mecmua neşri ile İzmir'de bir müsamere vermesi tasavvur olunmaktadır. Edebiyat Birliği bugün saat 10'da üstad Tokadizade Şekip Bey'in⁷ riyasetinde içtima edecek ve bu iki tasavvur etrafında bazı kararlar ittihaz edecektir."

3-Ömer Faruk Huyugüzel, *Necip Türkçü*, Ankara:1988, ss.76-142.

4-Hizmet, "Aydın" adını taşıyan resmî gazeteden sonra, İzmir'de 1886'da çıkarılmaya başlanan ilk gazetedir. Gazetenin kurucuları Halid Ziya (Uşaklıgil), Bıçakçı-zade Hakkı ve Tevfik Nevzat'dır. Gazete yayını çeşitli araklıklarla 1934 yılına kadar sürdürmüştür.

5-nr.1964, 5 Nisan 1931.

6-Hizmet, nr.1881, 24 Nisan 1931.

7-Tokadizade Şekip, yaşadığı devirde İzmir'in en tanınmış simalarından biridir. İzmir'deki ilk edebiyat dergisi olan *Nevruz*'dan sonra *Şule-i Edeb* (1896) ve *Zılâl* (1917) adlarını taşıyan iki dergi çıkardı. *Neşide-i Vicdan* (1909), *Deriş Sözlere* (1923), *Reşehat* (1924), *Huzur-ı Hilkatte* (1925) adlı dört şiir kitabı vardır. 1900 yıllarında Bilis'e sürülen Şekip, ayrıca 1909-1912 yılları arasında bir dönem milletvekilliği yapmıştır.

Bundan üç gün sonra yayınlanan Hizmet gazetesindeki bir ilanda ise, "Edebiyat Cemiyeti" adıyla bir cemiyetin kurulduğu, başkanlığına Tokadı zade Şekip'in getirildiği, cemiyetün beyannamesiyle nizamnâmesinin valiliğe verildiği ve böylece cemiyetün kanunî bir hüviyet kazandığı bildiriliyordu.⁸

"Edebiyat Cemiyetinden:

İzmir'de üstad Tokadizade Şekip Beyefendi'nin riyasetlerinde 'Edebiyat Cemiyeti' namıyla temsil edilen cemiyetün beyannamesiyle nizamnameleri vilayete tevdi edilerek tescil ve icra edilmiş ve ilmühaberi alınmıştır. Bu suretle cemiyetin teşkiline ait kanunî muamele ve merâsimin ikmal edilmiş olduğu ilan olunur.

Katib-i Umumî

Muzaffer"

Şekip daha sonra değinceğimiz bir tartışma vesilesiyle yazdığı bir cevapta, cemiyete başkan seçildiğinde seçmenlere bir kaç defa mazeret bildirdiğini, ancak gördüğü taltifkârane ısrara daha fazla mukavemet etmeyi terbiyesizlik saydığı için başkanlığı kabul ettiğini ve aldığı davet üzerine dört beş toplantıda bulunduğunu söyler.⁹

Böylece, bu cemiyetin 26 Nisan 1931 tarihinde resmen kurulduğunu tesbit etmiş oluyoruz. Bundan sonra cemiyetün çeşitli faaliyetleri başlar. Bunlardan biri Hüseyin Avni (Ozan)'nin 21 Haziran 1931 tarihinde Muallim Naci üzerinde verdiği konferanstır. Bu konferansa Darülfünûn Edebiyat Fakültesi öğrencileri de katılır.

Bunun dışında haftanın belirli günlerinde bir araya gelen cemiyet üyeleri, burada çeşitli konuları tartışıyordu. Cemiyetin reisi olan Şekip, gençlerin sorularını cevaplandırıyordu. Bu faaliyetlerin devam ettiği sırada İngiltere kıral sarayı şairi Mainsfield, İzmir'e gelir. İzmir'in ileri gelenleriyle Edebiyat Cemiyeti üyeleri kendisini misafir ederler, karşılıklı görüşmeler ve edebî sohbetler yapılır.

Şekip, sanatına ve şahsiyetine hayran olduğu Mevlânâ üzerine bir konferans hazırlamakta olduğu sırada, Ankara'dan bütün İzmir'de infial uyandıran bir ses gelir.

8-Hizmet, nr.1883, 27 Nisan 1931.

9-"Cevap", Hizmet. nr.1942. 8 Temmuz 1931.

Ses, Behçet Kemal (Çağlar)'indir. *Hakimiyet-i Milliye*'ye yazdığı köşesinden İzmirli sanatçıları ve Tokadizade Şekip'i suçlamaktadır.¹⁰ Mesela Şekip için şunları söylemektedir: "Tokadizade'de ne mümtaz bir sanat tezi, ne de kudretli bir şair kalemi var. O, daha bir kaç sene evvel Süleyman Nazife nazireler yaparak kendine üstad arayan ve ağarmış saçlarına rağmen üslup ve tarzı takarrur etmeyen bir heveskârdır." Yazının başka yerlerinde ise onun için "yanıp bitmiş bir mum" ifadesini de kullanır.

İkinci suçlama ise, İzmirli yazar ve şairlere yöneliktir. Yazıda, bu Cemiyet'e Şekip'in başkan seçilmesiyle İzmir'de bir "edebî irtica" meydana geldiğini söyler. Yine, "yeni nesli inkar edenlere karşı derin bir ümit olarak öne sürdüğümüz İzmir'deki edebiyat hareketlerinin ne kadar hazin bir akıbet gösterdiği"ni söyledikten sonra, "işgal gören İzmir toprağında can olsaydı çoktan silkinip sizi atardı" cümlesiyle de kesin hükmünü verir.

Bu makale üzerine İzmirli sanatçılar kaleme sarılarak Behçet Kemal'e cevap verirler. İlk cevap Hizmet gazetesi yazarlarından A.Adnan'dan gelir.¹¹ A.Adnan, yazısında Şekip'in eski devrin mümtaz bir şahsiyeti olduğunu söyledikten sonra, onunla gençlerin fikirleri arasında farkların olmasının maziye inkâr etmeyi gerektirmediğini, Tokadizade'yi reis seçmelerinin edebî bir irtica değil, bir kıymet-şinashlık olduğunu ifade eder. Son olarak da Behçet Kemal'in "işgal gören İzmir'in toprağında can olsaydı, çoktan silkinip sizi atardı" sözünü, "İzmir'in edebiyat gençliğine atfedilen bu cümledeki açık manayı hepimiz anladık. Anladığımızı anlatmak için diyoruz ki, işgal gören İzmir toprağındaki can, sinesinde atacağı, teşekkülleri iyi seçerek atar. İzmir'in toprağında Behçet Kemal Bey'in doğduğu topraklardan bu kadar ufak bir fark vardır" cümleleriyle cevaplandırır.

İkinci yazıyı bir gün sonra Hüseyin Avni (Ozan) yazar.¹² "Edebî İrtica" adını taşıyan bu yazıda Behçet Kemal'in yazısının İzmir'de iyi bir tesir bırakmadığı,

10-Hakimiyet-i Milliye, 1 Temmuz 1931.

11.A.Adnan, "Edebî İrtica -Bir Cevap-", Hizmet, nr.1941, 6 Temmuz 1931.

12-Hüseyin Avni, "Edebî İrtica -İzmirliiler bu ağır ithama cevap veriyorlar-" Hizmet, nr. 1942, 7 Temmuz 1931.

bilakis hayretle karışık derin bir tesir uyandırdığı söylenir. Hüseyin Avni, Behçet Kemal'i "çok cılız ve hasta fikirli münekkit" olmakla suçlar. Edebiyat Cemiyeti'nin İzmir gençlerinde gelişen ve meydana gelen yüksek kabiliyetlerden doğduğunu ve cemiyetin başına geçirilen Şekip'in de bu günün mefkûre aşığı ve dünkü muazzam zaferin destanını yazacak gençlerin mürşidi olduğunu ifade ettikten sonra, Şekip'in;

*Gafiller boğuşsun sen dur uzakta
Yalnız ibret al, dikkatle bak da
Dem gelir barışır hepsi toprakta,
Bu gün devam eden kavgayı hoş gör.*

dörtlüğünü, Behçet Kemal gibi birisinin çıkıp onun yaratıcı kabiliyetini inkâr ve istihfafa kalkacağını tahmin ettiği için yazdığını söyler. Zaman zaman sert ifadeler kullanan Hüseyin Avni'nin yazısı şöyle biter:

"Siz üstad Şekip'in muvacehe-i edebiyesinde bulunmak şerefine mazhar olsanız laf söyleyemezsiniz, güneş karşısında eriyen buz parçaları gibi erir gidersiniz. Muhterem münekkit teessürün gözlerden tuğyanına yaş, natıkadan suduruna şiir diyorlar. Nasıl oluyor da bizim ıstırap şairimize şair değildir diyebiliyorsunuz?"

...

Ecdadını inkâr eden ve bu günün nesline hürmetkâr olan ve onlara mürşitlik yapmak isteyen edebiyat üstadlarına da, tarizlerde, bî-aman hücumlarda bulunmak cüretini gösteren efendimizin de eserlerini görmek isteriz."

Bu arada Hizmet gazetesine devamlı olarak makaleler gelir, fakat Şekip, gazeteye rica ederek bu neşriyatı durdurur ve kendisi çok mütevazî bir cevap yazar.¹³ Ancak bu tevazuun içinde ince bir alay da gizlidir. Şekip, "Behçet Kemal şeklinde doğan yeni edebiyat güneşini zevalden muhafaza buyursun ve onun şaşaası muhitimizin hududunu aşarak başka iklimlere de dağılsın" der. Şekip yazısının bir başka yerinde, bir çok kişi gibi kendisinin de Süleyman Nazif'i üstad olarak tanıdığını, ancak ona nazire yazmanın üstad aramak şeklinde düşünülmemesi gerektiğini söyledikten sonra, Behçet Kemal'in, "üslubu, tarzı takarrur etmemiş

13-Tokadizade Şekip, "Cevabım", Hizmet, nr.1943, 8 Temmuz 1931.

bir heveskâr" iddiasını kendisinin hem aruz, hem de hece ile yazmasına bağlar ve buna cevap olarak da hem aruz hem de hece ile yazmasına rağmen, aruz veznini hece veznine üstün tuttuğunu, hece vezninin aruz veznine oranla "pek nakıs" olduğunu belirtir.

Son olarak Şekip, yazısını "Edebiyat yolunda henüz emeklemeye başlamış bir yavrucuktan ders almak da kitab-ı mukadderatımda muharrermiş, ne diyeyim?" sözleriyle noktalar.

Bir gün sonra, M.Faik'in "Açık Mektup: İrtica mı" başlıklı yazısı yayımlanır.¹⁴ M.Faik, Behçet Kemal'in makalesinin sarhoş edasıyla yazıldığını, hiç bir ilmî değer taşımadığını, sadece kelime dağarcığının bütün iftira ve santaj kelimeleriyle dolu olduğunu söyler. M.Faik, Behçet Kemal'e "Edebiyatta Teceddüd" bayrağının kırk yedi yıl evvel Hizmet'te açıldığını ve bu bayrağı açanların içinde Tokadizade Şekip'in de önemli bir yerinin olduğunu, bunun da bir kadirşinaslık olduğunu belirtir. M.Faik, son olarak Behçet Kemal'i fikirlerini ispata davet eder ve "olmamış malumatla bu gibi mebahise karışarak gülünç olmaksansa, Zonguldak Maden Mektebinden çıkarak tuttuğu meslekte bir kıymet olmaya çalış"masını tavsiye eder.

Ertesi gün ise Celal Enver bir makale yazar.¹⁵ Celal Enver, yazısının başında Behçet Kemal'i, makalesini iğreti ziynet taşları ile çerçevelemek, gençleri anlaşılması güç, bir sürü kahramanlık hokkabazı derekesine düşüren ukalalıklara esir kalmak zihniyetiyle suçlar. Kendilerinin, sanat hakanlığının her köşesinde irtica ile değil, azim ve istikbal ile gezdiklerini söyleyen yazar, Şekip için şunları söyler:

"...Biz, başımızdaki; mazi edebiyatını yaşamış Türk edebiyatı tarihine girmiş anahtarlarla cemiyetimizin kapısını açarken, bu anahtar için bütün diğer arkadaşlarımız gibi, ricalar, minnetler yağdırmıştık. Behçet Kemal Bey, Tokadizade Şekip Bey kasirü'l-basarlara değil, biz maziyi görmek isteyenlere göre pek kıymetli bir güzellik ve bir mazi eşliğidir."

14-Hizmet, nr.1944, 9 Temmuz 1931.

15-"Edebi İrtica mı?", nr.1945, 10 Temmuz 1931.

Bu yazılardan sonra bir müddet ne *Hizmet*'ten ne de *Behçet Kemal*'den bir ses çıkmaz. İki hafta kadar sonra, yazının muhtevasından Menemen'de efelere katılarak Yunanlılara karşı çete savaşı verdiği anlaşılan Sıtkı Şükrü, meseleye daha farklı açıdan yaklaşır.¹⁶ Ona göre bu sataşmanın asıl sebebi Serbest Fırka olayının ardında gizlidir: "Nasıl ve ne maksatla içimize girdikleri sezilemeyen bu türediler; Serbest Fırka macerasından sonra vatanın adsız kahramanlarına musallat oldular. Hürriyet ve cumhuriyet için yeni yolda gidenlere mürteci damgasını vurdular. Bizim kırmızı şeritli madalyalarımızı hiçe saydılar. Fethi Bey bize Gazi namına hutbe okumuştü. Biz de biat ettik. Bu bir kabahat mi?"

Gerçekten de Şekip'in o sırada sürekli olarak Serbest Fırka'nın yanında yer alan *Hizmet*'te yazıyor olması, hayatı boyunca inkılapların lehinde ve aleyhinde yazı yazmaması düşündürücüdür. Bizi bu konuda düşünmeye sevk eden diğer bir olay da, bu tartışmanın hemen öncesinde yapılan meşhur 1931 seçiminde Tokadizâde Şekip'e Serbest Fırka adayı olması için teklif götürülmesidir.¹⁷ Bir defa girdiği siyasetteki çirkinlikleri gören ve politakadan nefret eden Şekip, bu teklifi reddetmiştir, ama teklif götürdüklerine göre Serbest Fırkacılar da Şekip'i kendilerine yakın görüyor olmalıydılar.

Olayın arkasında Serbest Fırka meselesinin olduğunu daha önce A.Adnan, Behçet Kemal'in "işgal gören İzmir'in toprağında can olsaydı çıktan silkinip sizi atardı" sözüne karşı söylediği, "İzmir'in edebiyat gençliğine atfedilen bu cümledeki açık manayı anladık" sözüyle de ima etmiştir.

Behçet Kemal'e ayrıca *Anadolu*¹⁸ gazetesinden "Şark Feylesofu Hidayet Keşfi" de iki yazısıyla tepki gösterir. Şekip'in ölümünden sonra Ali İffet yazdığı "*Gazel*"inde bu konuya temas ettikten sonra şunları söyler:¹⁹

16-"*Volkanik Gençler*", *Hizmet*, nr.1956, 24 Temmuz 1931.

17-*Hizmet*, nr.1876, 19 Nisan 1931.

18-Anadolu gazetesi de İzmir'de neşredilen gazetelerdendir. İlk defa "İttihad" adıyla 1908'de yayınlanmaya başlar. Daha sonra İzmir'in işgalinde Ankara'ya taşınır ve Anadolu adını alır. İzmir'in Yunan işgalinden kurtarılmasından sonra tekrar İzmir'de yayınlanmaya başlanır.

19-*Hizmet*, nr.2662, 6 Ekim 1933.

Ya mazallah seni medheyleseydi öl kalem

Hakk-ı fazlında ola böyle musibet müncelî

Yaradılışı itibarıyla çok hassas ve alıngan mizaçlı olan Şekip, bu olaydan sonra Edebiyat Cemiyeti'ne uğramaz olur. Hüseyin Avni bu durumu şöyle değerlendirir:²⁰

"İzmir seması üzerine kartal gibi kanatlarını geren Behçet Kemal Bey gündün güne feyizli nurunu artıran edebiyat güneşini örtmek istedi. Yaptığı suikast darbesiyle Şekip'in aramızdan çekilmesine muvaffak oldu."

Gerçekten de kısa bir süre sonra Şekip, yazdığı bir istifa dilekçesiyle "yaza kadar Foça'da bulunmasının gerekli olduğunu, hatta kışın da orada kalabileceğini" bahane göstererek kendisini "sırf sınıni, kıdemini nazar-ı itibare alarak" başkanlığa seçen arkadaşlarına teşekkür ederek istifa eder. İstifa dilekçesinin tarihi 1 Ağustos 1931'dir.²¹

"Sırf sınımi, kıdemini nazar-ı itibara alarak beni riyasete intihab eden" ifadelerinden gerek A.Adnan'ın gerekse M.Faik'in yazılarında kullandığı "İzmir gençliğinin Şekip'i başkan seçmekle kadir-şinaslık göster" diğine dair sözlerinden Şekip'in alındığı hissediliyor.

Şekip'in istifası üzerine yeni bir idare heyeti seçilir. Heyetin başkanlığına Aydın Kooperatif müdürü (Taninci) Muhiddin Birgen Bey, umumî katipliğine Asım İsmet Bey, azalıklara da Bena! Nevzat, Handan ve Sermet hanımlarla Hüseyin Avni, Haşim Nezihi, Hakkı Baha, Muzaffer ve Celal Enver seçilir.

Cemiyetin bundan sonraki faaliyetleri arasında Tefvik Fikret ve Ziya Gökalp günleri yer alırsa da, cemiyetin daha resmî halini almadan kararını aldığı bir "edebî mecmua çıkarma" düşüncesi ne yazık ki gerçekleşmemiştir.

Bu arada Muhiddin Bey'in kendi işleriyle daha fazla meşgul olması yüzünden, cemiyet kısa bir süre sonra kendini feshetmiştir.

20-Hüseyin Avni, Tokadi zâde Şekip, (İzmir:1933), s.31.

21-a.g.e., s.31.

Böylece bir çatı altında toplanmak, İstanbul etkisi dışında bir ekol yaratmak ve eserlerine ulaşamayarak tekrar o dağınık çalışmanın içine girmişlerdir.

Edebiyat Cemiyeti ile ilgili olarak kendisine verilen çok şiddetli cevaplara ve sataşmalara hiç sesini çıkar/a/aman Behçet Kemal, Tokadîzade Şekip'in ölümünden sonra, Hüseyin Avni tarafından yazılan *Tokadîzade Şekip*²² adlı kitabı fırsat bilerek, ona yeniden saldırır. Bunun üzerine *Hizmet* gazetesinin başyazarı Zeynel Besim "*Meczip*" adlı bir makaleyle Behçet Kemal'i deli olmakla suçlar. Daha sonra Cenab Şahabeddin de "*Tokadîzade Şekip*" adlı bir yazı yazar. Cenab Şahabeddin bu yazısında Behçet Kemal'e hiç değinmeksizin onun sanat gücünden bahseder. Bu yazının iç çerçevesinde de yine Zeynel Besim'in "*Bir İki Söz*" adlı makalesi vardır ve bunun muhtevası yine Behçet Kemal'e cevaptır. Ama ne hikmetse, Behçet Kemal -yine- bunların hiç birine cevap vermez.

22-Hüseyin Avni Ozan, *Tokadi zâde Şekip*, İzmir:1933.